

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

ГНАТОВСЬКОЇ КАТЕРИНИ СЕРГІЇВНИ

«Формування толерантності майбутніх учителів початкових класів на

засадах культурологічного підходу»,

поданої до захисту на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук із спеціальності

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження Гнатовської К.С. не викликає сумніву, оскільки присвячена вдосконаленню підготовки майбутніх учителів початкових класів шляхом формування в них толерантності на засадах культурологічного підходу в умовах модернізації української системи вищої освіти.

Початкова ланка освіти завжди першою реагує на зміни, викликані реформуванням освітньої галузі, а значить і підготовка майбутніх учителів початкових класів має бути орієнтована на вирішення актуальних проблем сьогодення. Сформованість толерантності у молоді є нагальною потребою, адже вона є підґрунтям до розвитку навичок ХХІ століття – гнучкості, командної роботи, комунікативності, емоційного інтелекту, креативності та інших. Сучасній демократичній державі потрібні фахівці, котрі здатні творчо переосмислювати і сприймати ті найкращі доробки, яких досягла світова та вітчизняна теорія і практика кадрової політики, навчати й виховувати особистість у дусі сучасних вимог та загальнолюдських цінностей. Учителі початкових класів мають бути готовими до виконання складних професійних завдань, побудови ефективної толерантної комунікації, створення атмосфери довіри, співпраці та співтворчості. Усе це неможливе без ґрунтовної підготовки майбутнього вчителя на засадах культурологічного підходу. Вищезазначене зумовлює актуальність та своєчасність обраної дисертанткою теми дослідження.

Зміст автореферату відображає актуальність і доцільність теми дисертації, окреслює мету, завдання, об'єкт, предмет і концепцію наукового дослідження, характеризує методи дослідження, наукову новизну, теоретичну і практичну цінність одержаних результатів, висвітлює відомості про апробацію й упровадження результатів дисертації.

Про виваженість наукового пошуку свідчить обсяг та різноманітність проаналізованих науково-педагогічних, філософських і науково-психологічних джерел. Змістовність і вагомість поставлених завдань дослідження, подальше їх розв'язання, логічна структурованість дисертаційної роботи підтверджують достатню наукову ерудованість авторки.

Реалізація спроектованого наукового пошуку обраної проблеми відображена в науковій новизні дослідження, яка є беззаперечною і має прикладне значення. Дисертанткою подано авторське трактування поняття «толерантність майбутнього вчителя початкових класів», представленого як сукупність компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивно-регулятивного; виокремлено педагогічні умови формування толерантності майбутніх учителів початкових класів на засадах культурологічного підходу.

Практичне значення дослідження полягає у розробці авторської навчальної програми дисципліни за вибором «Основи формування толерантності вчителя» та методичний комплекс її забезпечення.

Важливим показником є те, що в роботі розроблено систему оцінювання сформованості толерантності майбутніх учителів початкових класів у вигляді критеріїв: мотиваційного, когнітивно-праксеологічного, особистісного. Відповідно до виділених критеріїв детерміновано рівні сформованості толерантності: високий, середній, низький, а також розкрито змістове їх наповнення.

Загальні висновки відображають зміст здійсненого дослідження й свідчать про повноту розв'язання поставлених завдань наукового дослідження, що засвідчує здатність здобувача якісно подати теоретичний та експериментальний матеріал, надати йому чіткості й визначеності. Отримані дані мають теоретичну і практичну значущість, низку нових наукових пропозицій та методичних рекомендацій, їх результати висвітлені під час доповідей на наукових конференціях.

Уважаємо, що дисертація Гнатовської К.С. є оригінальним самостійним дослідженням і має завершену, логічно побудовану структуру. Мета і основні завдання дослідження реалізовані повною мірою. Положення й висновки дисертації обґрунтовані і науково виважені.

В той же час хочемо висловити побажання відповідно до роботи дисертантки:

1) доцільно було детально відобразити порівняльний аналіз зарубіжного та українського досвіду формування толерантності в суспільстві;

2) варто було б представити в тексті дисертації більш вичерпну інформацію щодо виявів нетолерантної поведінки в умовах сучасної початкової школи (булінг, етнічна чи расова дискримінація в закладах освіти)

3) у діагностиці змін, що відбулися у рівнях сформованості толерантності у майбутніх учителів початкових класів до і після проведення експериментальної роботи, бажано було б розширити якісні характеристики змін, що відбулися у студентів.

4) доцільно було б сконцентрувати увагу на якісно нових формах методах викладання, які згадані, але не розкриті – проекти, тренінги, проблемні семінари та інші.

Висловлені нами побажання не знижують значення здійсненого наукового пошуку, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, оскільки робота є завершеним дослідженням та має новий внесок у педагогічну теорію і практику професійної освіти.

Робота відповідає вимогам, що пред'являються ДАК до кандидатських дисертацій, а її автор, Гнатовська Катерина Сергіївна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
проректор з міжнародних зв'язків та
проектної діяльності

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

ПІДПИС Ковтун О.А.
Засвідчую
Нач. ВР *Ваня А. М. Романенко*